

ОБРАЗОВАНИЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2021/2022 ГОДИНА

Основните резултати от проведените от Националния статистически институт (НСИ) годишни изчерпателни изследвания, характеризиращи дейността на образователните институции, показват, че:

- През учебната 2021/2022 година в предучилищното образование (детските градини и подготвителните групи в училищата) са записани 214.8 хил. деца.
- През 2021 г. основно образование са завършили 58.3 хил. ученици, а завършилите средно образование в общообразователни и професионални програми са съответно 25.2 хил. и 17.8 хил. ученици.
- Записаните в различните степени на висшето образование („професионален бакалавър“, „бакалавър“ и „магистър“) за академичната 2021/2022 година са 220.4 хиляди.
- Към 31.12.2021 г. за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ у нас се обучават 6 542 лица, от които 679 чужди граждани.

Предучилищно образование

Към 1.12.2021 г. в страната функционират 1 817 самостоятелни детски градини. В предучилищно образование, провеждано в детските градини и подготвителните групи в училищата, са записани 214.8 хил. деца, от които 110.5 хил., или 51.4%, са момчета. В сравнение с предходната година броят на децата намалява с 0.4% (фиг. 1).

Обхватът на децата в това образователно ниво, изчислен чрез груповия нетен коефициент на записване¹ за учебната 2021/2022 година, е 79.1% и се увеличава спрямо миналата учебна година с 1.0 процентен пункт.

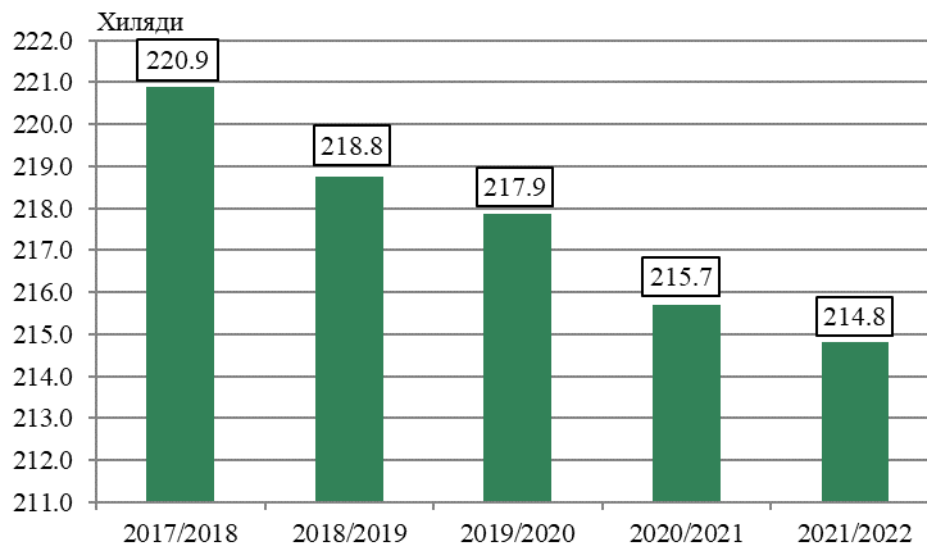
Средният брой деца в една самостоятелна детска градина за страната е 120, като за градовете е значително по-голям - 155, отколкото в селата - 61. В една група са записани средно 24 деца, съответно 25 в градовете и 20 в селата.

Педагогическият персонал, зает в детските градини, е 20.0 хил. и в сравнение с предходната учебна година намалява със 119 души. Детските учители са 18.7 хил., или 93.7% от педагогическия персонал.

През учебната 2021/2022 година в страната функционират 116 лицензирани частни детски градини, или с 6 повече от предходната година. Те са посещавани от 5 569 деца, или 2.6% от записаните в детските градини.

¹ Груповият нетен коефициент на записване на децата в детските градини се изчислява в проценти като отношение на броя на децата в детските градини във възрастовата група 3 - 6 години към броя на населението в същата възрастова група.

Фиг. 1. Деца в детските градини и подготвителните групи в училищата

Общо образование

Към 1.12.2021 г. в страната общообразователно и профилирано обучение се провежда в 1 948 общообразователни училища¹, от които 126 начални, 1 136 основни, 75 обединени, 116 гимназии и 495 средни училища. В сравнение с предходната година броят на общообразователните училища остава непроменен. Учениците, записани в общообразователни програми, са 556.8 хил., от които 78.6 хил. са в училища в селата. В една паралелка в дневните общообразователни училища се обучават средно по 21 ученици.

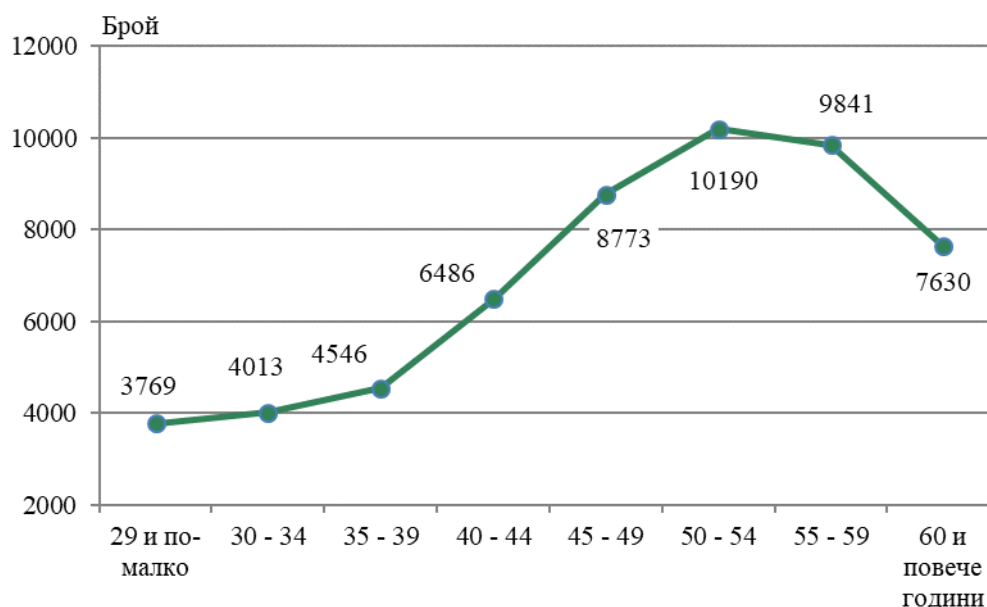
През 2021 г. основно образование в общообразователните училища са завършили 58.3 хил., а средно образование - 25.2 хил. ученици.

Относителният дял на децата в общообразователните училища, изучаващи чужди езици в началните класове (I - IV), е 73.5%, като от тях най-голям е дялът на изучаващите английски език - 92.8%.

Учителите (вкл. директорите и заместник-директорите с преподавателска заетост) в общообразователните училища през учебната 2021/2022 година са 55.2 хиляди. От тях 94.4% са със завършена образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“, 4.4% са завършили „професионален бакалавър“ или еквивалентна в миналото степен и 1.2% са със средно образование. В учителската професия преобладават жените - 86.2% от общия брой на учителите.

¹ Вкл. българските училища в чужбина, финансирани от държавата.

Фиг. 2. Преподаватели в общообразователните училища по възрастови групи през 2021/2022 учебна година

Към 1.12.2021 г. в страната функционират 96 частни общообразователни училища, от които 7 начални, 34 основни, 20 профилирани гимназии и 35 средни училища. В тях са записани общо 12 688 ученици, или 2.3% от общия брой на учениците в общото образование.

Професионално образование и обучение

Професионалното образование и обучение през учебната 2021/2022 година се осъществява в 21 училища по изкуствата, 25 спортни училища, 350 професионални гимназии и 21 професионални колежа с прием след средно образование. Общият брой на учащите в професионални програми е 151.8 хиляди.

В професионалното образование преобладават момчетата, които са 59.6% от общия брой на учениците в тази образователна програма.

През 2021 г. средно образование в училищата по изкуствата, спортните училища и професионалните гимназии с диплома са завършили 17.8 хил. души. Степен на професионална квалификация по съответните програми е придобита, както следва:

- първа степен професионална квалификация в професионалните паралелки - 461 ученици;
- втора и трета степен професионална квалификация - съответно 2.7 и 13.5 хил. ученици;
- четвърта степен професионална квалификация в професионалните колежи с прием след завършено средно образование - 345 ученици.

При завършилите програми за придобиване на трета степен професионална квалификация най-висок е относителният дял на учениците, изучавали специалности в областите¹ „Технически науки и технически професии“ - 24.1%, следван от този на учениците в „Услуги за личността“ - 18.6%.

При завършилите програми за придобиване на четвърта степен професионална квалификация водеща е областта „Сигурност и безопасност“ - 60.3%, следвана от „Изкуства“ - 15.7%.

През учебната 2021/2022 година 1 123 ученици се обучават в 28 частни професионални гимназии и частни професионални колежа с прием след средно образование, или 0.7% от всички ученици в професионалното образование.

През настоящата учебна година учителите (вкл. директорите и заместник-директорите с преподавателска заетост) в професионалното образование са общо 12.3 хил., като 93.9% от тях са с придобита образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“.

В програми за професионално обучение срещу заплащане за придобиване на степен на професионална квалификация в центрове за професионално обучение, професионални гимназии и професионални колежи през 2021 г. са били записани 8.5 хил. лица на възраст 16 и повече години. По степени на професионална квалификация разпределението им е следното: първа степен - 3.4 хил., втора степен - 2.4 хил., трета степен - 2.6 хил., и четвърта степен - 127 души.

Висше образование

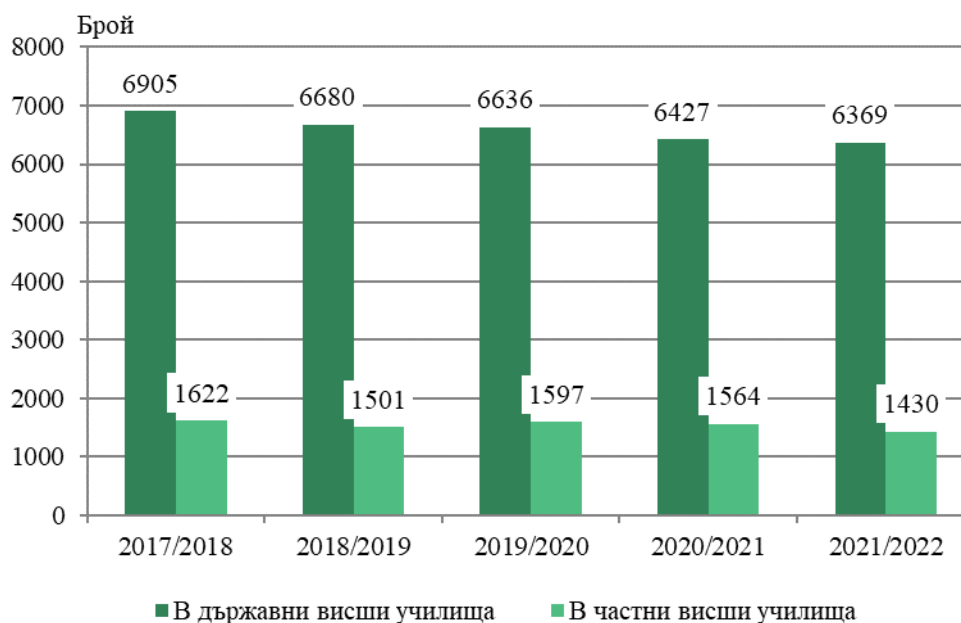
През учебната 2021/2022 година студентите в България, записани в четирите образователно-квалификационни степени „професионален бакалавър“, „бакалавър“, „магистър“ и „доктор“, са 227.0 хил., като в сравнение с предходната учебна година броят им остава почти непроменен.

Колежи (образователно-квалификационна степен „професионален бакалавър“)

През учебната 2020/2021 година за придобиване на образователно-квалификационна степен (ОКС) „професионален бакалавър“ в коледите се обучават 7 799 студенти. Спрямо предходната година броят им намалява със 192 души, или с 2.4%. От общия брой студенти в тази ОКС 1 430 души, или 18.3%, са записани в частни колежи.

¹ За професионалното образование и обучение областите на образование са представени според Списъка на професиите за професионално образование и обучение (утвърден със Заповед № РД 09-413/12.05.2003 г. на министъра на образованието и науката).

Фиг. 3. Студенти в колежи

През 2021 г. ОКС „професионален бакалавър“ са придобили 1 864 студенти, от които жените са 59.3%. Най-голям е броят на дипломираните по специалности в следните области на образование¹:

- „Здравеопазване“ - 747 души (40.1%);
- „Персонални услуги“ - 304 души (16.3%);
- „Технически науки и технически професии“ - 288 души (15.5%);
- „Бизнес и администрация“ - 225 души (12.1%);
- „Информационно-комуникационни технологии“ - 109 (5.8%).

Преподавателите в колежите са 672, от които на основен трудов договор - 294, или 43.8%.

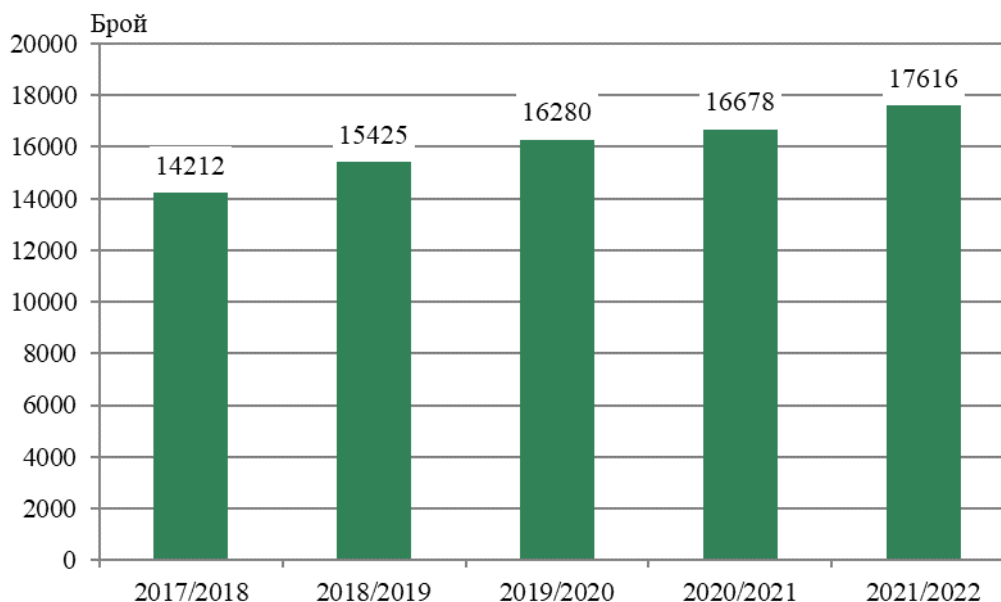
Университети и специализирани висши училища (образователно-квалификационни степени „бакалавър“ и „магистър“)

През учебната 2021/2022 година за придобиване на ОКС „бакалавър“ и „магистър“ в университетите и специализираните висши училища се обучават 212.6 хил. души. В частни учебни институции са записани 25.5 хил., или 12.0% от студентите.

Студентите - български граждани, са 195.0 хил., или 91.7% от всички студенти в университети и специализирани висши училища, и в сравнение с предходната година техният брой остава почти непроменен. Чуждестранните студенти са 17.6 хил., което е с 5.6% повече спрямо миналата учебна година и с 24.0% повече спрямо учебната 2017/2018 година.

¹ Съгласно Класификация на областите на образование и обучение 2015 (КОО - 2015).

Фиг. 4. Студенти чужденци в университети и специализирани висши училища

Най-голям е броят на чуждестранните студенти от Гърция - 24.1%, следват тези от Обединеното кралство - 15.0%, Германия - 9.5%, Украйна - 6.7%, и Република Северна Македония - 5.6% от общия брой чуждестранни студенти. Студентите чужденци у нас избират да учат специалности предимно в областта на здравеопазването, като 61.0% от тях се обучават в тази област, а 47.6% от всички изучават специалност „Медицина“.

През 2021 г. в университетите и специализираните висши училища в страната са се дипломирали 44.3 хил. души, от които придобилите ОКС „бакалавър“ са 23.3 хил., а ОКС „магистър“ - 21.0 хиляди.

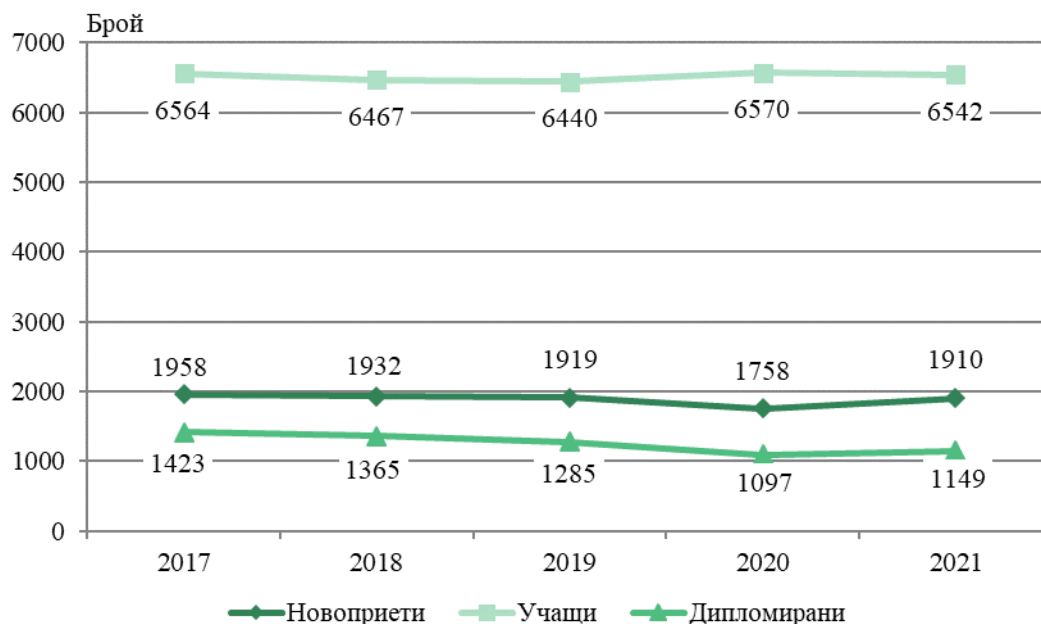
Броят на дипломираните е най-висок в областите на образование „Бизнес и администрация“ (23.6%), „Образование“ (14.4%), „Науки за обществото и човешкото поведение“ (9.9%), „Технически науки и технически професии“ (9.2%) и „Здравеопазване“ (8.8%).

През учебната 2021/2022 година преподавателите в университетите и специализираните висши училища са 20.0 хил. души, от които жените са 51.7%. На основна работа са 12.5 хил., или 62.5%.

Образователна и научна степен „доктор“

Към 31.12.2021 г. у нас се обучават общо 6 542 докторанти (фиг. 5), като от тях 52.0% са жени. В редовна форма на обучение са зачислени 3 709 души, или 56.7% от докторантите. Най-голям дял от докторантите се обучават в област София (столица) - 54.5%, следвана от областите Варна (10.5%), Пловдив (9.6%) и Велико Търново (8.0%).

Фиг. 5. Новоприети, учащи и дипломирани докторанти

Чуждестранните докторанти са 679, или 10.4% от общия брой. Най-висок е дялът на тези от Гърция - 20.0%, следвани от докторантите от Китай (10.0%), Германия (9.0%), Косово (8.2%), Република Северна Македония (7.7%) и Албания (7.1%).

В частни институции се обучават 4.3% от докторантите, като от тях 104 души, или 37.3%, са чужденци.

През 2021 г. образователна и научна степен „доктор“ са придобили 1 149 души, от които 628, или 54.7%, са жени. Най-голям е дялът на дипломираните в следните области на образование:

- „Науки за обществото и човешкото поведение“ - 165 души (14.4%);
- „Здравеопазване“ - 126 души (11.0%);
- „Бизнес и администрация“ - 97 души (8.4%);
- „Технически науки и технически професии“ - 93 души (8.1%);
- „Образование“ - 83 души (7.2%).

Методологични бележки

От 2021/2022 учебна година Националният статистически институт (НСИ) промени източника на данни за изследванията на предучилищното и училищното образование, като използва изцяло информацията от административните регистри на Министерството на образованието и науката, поради което е налице прекъсване на динамичния ред. Допълнителна информация е публикувана на интернет сайта на НСИ към метаданните за изследванията (<https://nsi.bg/bg/node/3415> и <https://nsi.bg/bg/node/3433>).

Статистиката на образованието е изградена на базата на Регламент № 452 от 2008 г. на Европейския парламент и на Съвета относно изготвянето и развитието на статистиката на образованието и ученето през целия живот, действащата нормативна уредба в България в областта на образованието, Международната стандартна класификация на образованието (МСКО) - ревизия 2011 г. (ISCED 2011) и съпътстващите я методически ръководства.

МСКО е създадена да служи като рамка за класифициране на образователни дейности в определени програми и свързаните с тях квалификации в международно признати категории.

Образователни институции са тези, които директно провеждат обучение по образователни програми с учаци в организирани класове (групи) на място или чрез дистанционна форма на обучение. Провежданите в тях програми водят до придобиване на степен на образование и/или степен на професионална квалификация. Неформалното образование и самостоятелното обучение не попадат в обхвата на образователната система според използваните дефиниции на МСКО 2011.

Чрез своите изследвания НСИ се стреми да установи броя на учащите в системата на образованието към определена дата на наблюдение. На тази основа се изчислява международно възприетият показател „степен на участие на населението в образователната система“ като относителен дял на записаните ученици от определена възрастова група към броя на постоянното население на страната от същата възрастова група.

Повече информация и данни за статистиката на образованието могат да се намерят на сайта на НСИ (<http://www.nsi.bg>), раздел „Образование и учене през целия живот“, както и в Информационна система ИНФОСТАТ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=42).